

กรณีศึกษา : พฤติกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการควบคุมความดันโลหิต
ของผู้ที่มีความดันโลหิตสูงระดับรุนแรงในชุมชน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2553

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

กรณีศึกษา: พฤติกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการควบคุมความดันโลหิตของผู้ที่มีความดันโลหิตสูงระดับรุนแรง
ในชุมชน

CASE STUDY: BEHAVIORS, PROBLEMS AND BARRIERS OF BLOOD PRESSURE CONTROL IN
PERSONS WITH SEVERE HYPERTENSION IN A COMMUNITY

สุมนทนา ห่วงทอง 5036203 RACN/M

พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : นพวรรณ เป็ยชื้อ, Ph.D. (Nursing), จุฬารักษ์ กวีวิวิชัย, ปร.ค. (วิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีศึกษา)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นแบบกรณีศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรม ปัญหาและอุปสรรคในการ
ควบคุมความดันโลหิตของผู้ที่มีความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับรุนแรง โดยใช้แนวคิดเชิงนิเวศวิทยาเป็นกรอบใน
การศึกษา กรณีศึกษาจำนวน 2 ราย อายุ 50 และ 52 ปี อาศัยอยู่ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ได้รับการวินิจฉัย
ว่าเป็นผู้ที่มีความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุและมีความดันโลหิตอยู่ในระดับรุนแรง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ
สัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า กรณีศึกษามีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีโซเดียมและไขมันสูง ดื่มน้ำดื่มที่มี
แอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ นอกจากนี้กรณีศึกษายังไม่ออกกำลังกาย นอนหลับพักผ่อนไม่เพียงพอ ขาดการพักผ่อนหย่อนใจ
รับประทานยาไม่ต่อเนื่อง สัมรับประทานยา และปรับขนาดยาเอง จึงทำให้ไม่สามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้
โดยมีปัญหและอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อม 4 ระดับ คือ 1) ระดับบุคคลและครอบครัว ได้แก่ ความชอบอาหารที่มีไขมัน
สูงและอาหารผ่านขบวนการ มีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอเกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่มีโซเดียมและไขมันสูง การ
ออกกำลังกายและการรับประทานยา ลักษณะของการประกอบอาชีพ และปัญหาเศรษฐกิจสังคมของครอบครัว
2) ระดับปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวและสังคม ได้แก่ สัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี ขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับ
ครอบครัวและสังคม 3) ระดับชุมชน ได้แก่ เพื่อนบ้าน ลักษณะชุมชนที่มีการสูบบุหรี่และไม่มีการออกกำลังกาย สื่อ
ต่างๆ ระบบบริการสุขภาพ และ 4) ระดับของความเชื่อและธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน คือ ทศนคติในเชิงลบเกี่ยวกับ
การบริโภคอาหารและการออกกำลังกาย รวมทั้งธรรมเนียมของชุมชนในการดื่มสุราในงานเลี้ยง

ผลการศึกษานี้มีข้อเสนอแนะสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานในชุมชนในการประเมินปัญหา
อุปสรรคของการควบคุมความดันโลหิตและพัฒนาแนวทางการควบคุมอาหารที่มีปริมาณโซเดียมและไขมันสูง โดย
ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโซเดียมและโซเดียมแฝงในอาหาร เครื่องปรุงรส เครื่องดื่ม ข้อมูลไขมันในอาหารและความสำคัญ
ของการรับประทานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งวิธีการสร้างแรงจูงใจเพื่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติในเชิงบวก อันจะนำไปสู่
พฤติกรรมสุขภาพในการบริโภค การออกกำลังกาย การผ่อนคลายความเครียดและการรับประทานยาเพื่อควบคุมความ
ดันโลหิตของผู้ที่มีความดันโลหิตสูงระดับรุนแรง การศึกษานี้ยังมีข้อเสนอแนะในการประสานความร่วมมือและ
พัฒนาระบบการรักษาติดตามเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีอีกด้วย

คำสำคัญ : ผู้ที่มีความดันโลหิตสูงระดับรุนแรง / การควบคุมความดันโลหิต

CASE STUDY: BEHAVIORS, PROBLEMS AND BARRIERS OF BLOOD PRESSURE CONTROL IN PERSONS WITH SEVERE HYPERTENSION IN A COMMUNITY

SUMONTA HUANGTONG 5036203 RACN/M

M.N.S. (COMMUNITY HEALTH NURSE PRACTITIONER)

THEMATIC PAPER ADVISORY COMMITTEE: NOPPAWAN PIASEU, Ph.D. (Nursing), CHULARUK KAVEEVIVITCHAI, Ph.D. (Science and Technology Education)

ABSTRACT

The present study was a case study aimed to investigate behaviors, problems, and barriers to blood pressure control in persons with severe hypertension. The ecological model was used as the conceptual framework. There were two cases, aged 50 and 52 years old, living in Damneon Saduak District, Ratchaburi Province. They were diagnosed with primary hypertension at a severe level. Data were collected by in-depth interviews, and analyzed by content analysis.

The findings revealed that the cases had food intake with high sodium, fat, and alcohol. They also smoked, did not exercise, had insufficient sleep and relaxation, did not adhere to medication, forgot to take medication, and self adjusted dosages. They therefore could not control their blood pressure. Problems and barriers spanned 4 levels of environment: 1) individual and family level (preference for food with high fat content and processed food, insufficient knowledge on sodium consumption, exercise and medication taking, type of work, social and economic problems of the family), 2) interaction within family and social level (poor family relationship, lack of interaction with family and society), 3) community level (neighbors, smoking environments, lack of exercise, mass media, and health service system), 4) community beliefs and cultural practices (negative attitude toward healthy food consumption and exercise, tradition of drinking alcohol).

Results suggested that nurses working in the community assess problems on blood pressure control, develop an approach to control food consumption of high sodium and fat by providing information on fat, sodium and concealed sodium including seasoning and beverages, and address the significance of medication adherence, as well as promote positive attitudes that will lead to healthy behaviors in persons with severe hypertension. This study also suggested the coordination and development of monitoring systems aimed for a positive treatment outcome.

KEY WORDS: PERSONS WITH SEVERE HYPERTENSION/ BLOOD PRESSURE CONTROL

135 pages